Doświadczenia 3 letnie w prowadzeniu szczepień po narażeniu na wściekliznę w podregionie Konińskim województwa Wielkopolskiego

Romana Łukaszewska-Olszewska

NZOZ Przychodnia Specjalistyczna „Gemini”
Poradnia Chorób Zakaźnych
Os. Słoneczne 2, Żychlin

Romana Łukaszewska-Olszewska, Rafał Krygier
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna „Gemini” Poradnia chorób zakaźnych

Ewa Lewicka, Zygmunt Jasiński, Agnieszka Dybała-Kamińska, Alfred Rajczyk
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kole, Słupcy, Koninie, Turku

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Koninie

440 tys. mieszkańców wschodniej wielkopolski i obszar 5139 km²

(odpowiednio 13% mieszkańców i 17% obszaru województwa)

Regulacje

ustawa z dnia 11.03 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt - wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium RP

rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17.12. 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie - szczepionka jest dwa razy do roku dystrybuowana na obszarach lasów oraz w miejscach bytowania lisów

Program Szczepień Ochronnych na rok 2015 (Dz.U. z 2013 poz. 947 oraz z 2014 r. poz. 619 i 1138)

Mapa obszarów objętych szczepieniem lisów w 2015r

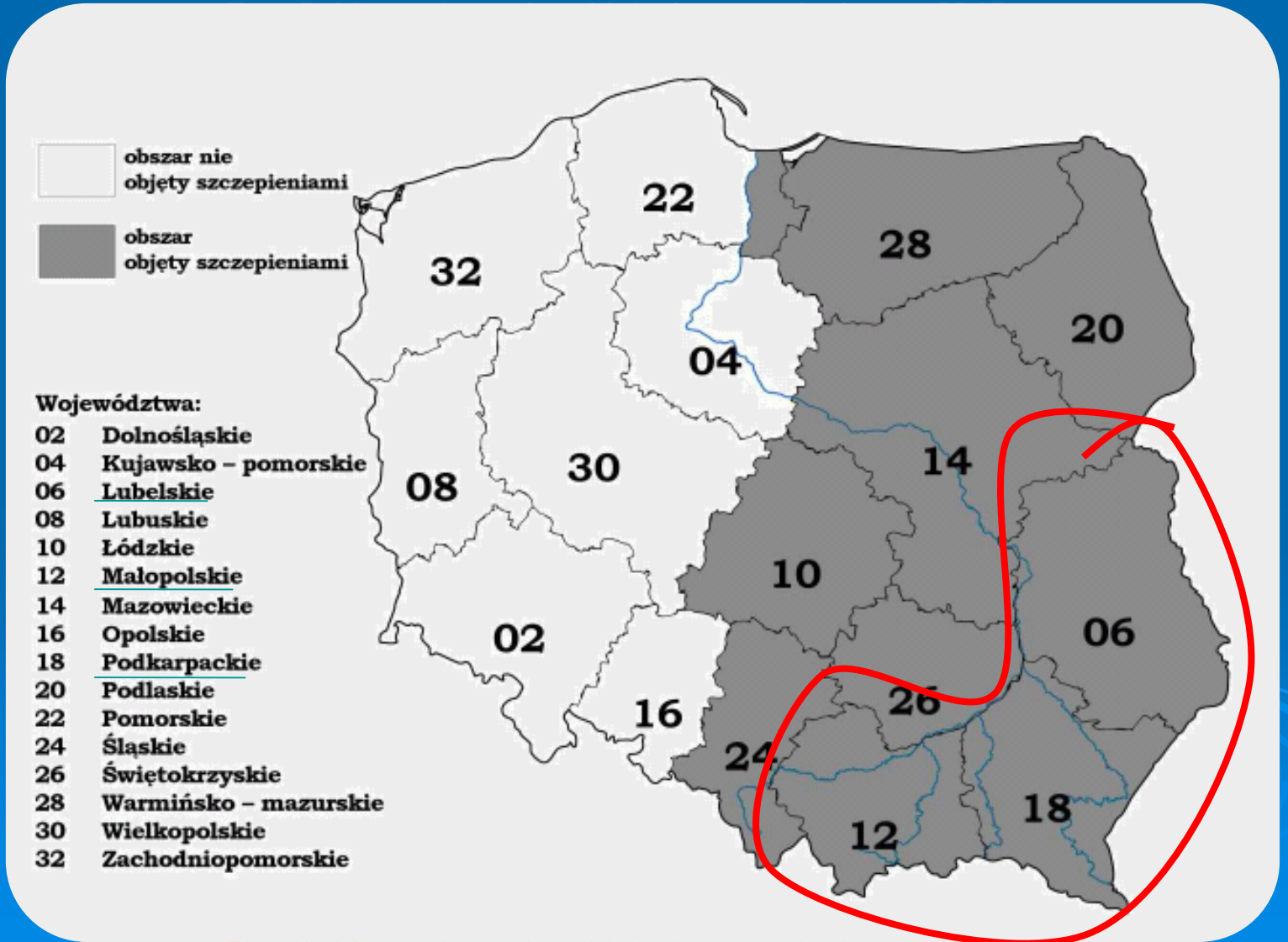

Epidemiologia

W roku 2012 rozpoznano wściekliznę u 257 zwierząt w tym 219 u wolno żyjących, z czego 200 u lisów (gł.podkarpackie)
W kolejnych latach liczba zmniejszała się –
w 2013 - 204 a w 2014 tylko u 106 zwierząt.
Populacja lisów w latach 2011-13 w Polsce oszacowana na podstawie statystyk myśliwskich wynosiła 210 tys. Czyli u mniej niż 0,1% populacji lisa stwierdza się wściekliznę.

Narażenie na kontakt ze zwierzęciem, które zakończyło się szczepieniem, miało w ostatnich latach w Wielkopolsce po 532- 550 osób rocznie.
W całej Polsce wartości te wahały się od 7 842 osób w 2011 do 8 661 w 2014r.

Cel badania

Celem badania była ocena sytuacji epidemiologicznej wścieklizny w podregionie konińskim w latach 2012-2014 oraz faktycznego zapotrzebowania na szczepienia przeciw wściekliźnie.

Pacjenci/materiał

Zebrano retrospektywne dane z włączonych do badania PSSE dotyczące zgłoszeń pokąsania osób przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę lub zanieczyszczenia śliną tych zwierząt, w szczególności tych, po których podano szczepienia przeciw wściekliźnie (Z20.3/Z24.2/Z28 wg ICD). Dane zostały udostępnione z PSSE w postaci tabel.

Dodatkowo analizowano kartoteki pacjentów przyjmowanych w poradni chorób zakaźnych NZOZ „Gemini” z ww. rozpoznaniami ICD.

Metody

Wyniki z PSSE porównano z danymi z odpowiadających lat dotyczących ww. szczepień z województwa wielkopolskiego oraz z Polski na podstawie biuletynu GIS choroby zakaźne i zatrucia w Polsce.

Analizowano także koszty zapobiegania wściekliźnie w Polsce na podstawie przetargów na szczepionkę lisów i ludzi oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania wścieklizny na rok 2015.

Wyniki

Zaczepiono poekspozycyjnie w latach 2012-2014 – 193 osoby, co stanowiło 12% zaczepionych w tym czasie w całym województwie wielkopolskim.

Równie często zgłaszali się mężczyźni i kobiety (102/91) nieznacznie częściej mieszkańcy wsi niż miast (109/84).

Najczęściej szczepione były osoby po narażeniu przez psy (78%) i koty (15%), u których to zwierząt nie wykluczono wścieklizny.

Wyniki

Podobnie jak całej Polsce najwyższa liczba szczepionych przypadła na II i III kwartał każdego roku.

Większość pacjentów (84%) zgłosiła się na cały, 5 dawkowy, cykl szczepień.

W analizowanych latach ilość konsultowanych w poradni pacjentów (także telefonicznie), ale niezaszczepionych p/wściekliźnie była około dziesięciokrotnie wyższa.

Nie obserwowano odczynów poszczepiennych miejscowych ani ogólnych. Nie podawano swoistej immunoglobuliny ludzkiej przeciw wściekliźnie.

	2014	2013	2012	Razem
Mężczyźni	41	29	32	102
Kobiety	26	27	38	91
Miasto	31	28	25	84
Wieś	36	28	45 →	**109**
5 dawek	60	47	55	**162 (84%)**
2-3 dawki	3	7	11	21 (10%)
Pies	56	41	55	**152 (78%)**
Kot	7	13	10	30 (15%)
inne				11 (6%)

Koszty weterynaryjne zaplanowane na 2015r.	**35 822 448 zł**
Koszt pobierania próbek od zwierząt wolno żyjących i domowych	746 254 +195 093
Koszty analizy –immunofluorescencja odcisków mózgowych	806 202
Koszt analizy – RFFIT/Elisa u lisów, TC u lisów	933 716 + 101 240
Koszt analizy – izolacja wirusa na myszach	78 000
Koszt analizy – sekwencjonowanie wirusa, RTCIT	20 455+ 260 173
Koszt analizy – mianowanie żywej szczepionki	15 400
Zakup szczepionki lisów (8 mln szczepionek)	18 099 225
Dystrybucja szczepionki	10 296 488
Czyszczenie i dezynfekcja powierzchni	10 000
Koszty unieszkodliwienia odpadów laboratoryjnych	423 677
Materiały weterynaryjne i informacyjne	76 070
Koszt obserwacji zwierząt podejrzanych o wściekliznę	3 760 556
Koszty Ministerstwa Zdrowia i NFZ 2014	**3 200 000**
Koszty zakupu szczepionki dla ludzi (8 000 os x 5 dawek x 50 zł szt)	2 000 000
Koszty wizyt lekarskich z AOS (8 000 x 5x 30 zł)	1 200 000
Koszty nierefundowane co roku	**???**
Koszty zabiegu szczepienia (8 000 x 5 x 5 zł)	200 000
Koszty sprawozdawczości do PSSE (SOR, AOS)	16 000
Koszty konsultacji telefonicznych w AOS (8000 x 10zł)	80 000
Koszty transportu szczepionek, funkcjonowania gabinetu szczepień, zapewnienia łańcucha chłodniczego w PSSE i w AOS	?
Koszty dojazdów pacjentów	?
Koszty zwolnień z pracy	?

Wnioski

1. Mimo braku wścieklizny w województwie wielkopolskim utrzymuje się stabilna ilość konsultacji i wykonywanych szczepień poekspozycyjnych po kontakcie ze zwierzętami domowymi (pies i kot 95%).

2. Zbyt często stosowane są szczepienia ze względu na brak danych o kąsającym zwierzęciu, niechęci do jego szukania i doprowadzenia na obserwację.

Wnioski

3. Niewystarczające informacje na izbach przyjęć/SOR i POZ o sposobie postępowania po pokąsaniu powodują duży niepokój pacjentów pilnie szukających pomocy w poradni chorób zakaźnych. Celowym jest edukowanie pracowników ochrony zdrowia oraz stworzenie wzorów informacji dla pacjenta, które otrzymywałby po pokąsaniu.

4. Koszty programu zwalczania wścieklizny w Polsce powinny być dostosowane do stabilnej sytuacji epizootycznej.

5. Ubezpieczenie OC właściciela psa daje szansę, że nie będzie on oszczędzał na szczepieniu zwierzęcia, dowiezieniu jego na obserwację i będzie współpracował z strażą miejską i weterynarzami.